

Úvodní slovo

Milí kolegové a přátelé, představitelé měst a krajů, pracovníci úřadů, dopravní odborníci, zájemci o udržitelnou mobilitu,

v úvodu máme pro Vás hned několik novinek: počátkem června byl spuštěn provoz webových stránek sítě CIVINET Česká a Slovenská republika v nové podobě: <https://www.civinet.cz/>. Nový web má změněný design i strukturu a měl by být pro návštěvníky přehlednější. Kromě webu má CIVINET rovněž nový facebookový profil @CIVINETudrizitelnamobilita, na němž můžete sledovat aktuální dění v síti měst a v oblasti udržitelné dopravy obecně.

Nově nabízíme městům, která nejsou členy sítě CIVINET Česká a Slovenská republika, možnost stát se členy na rok zdarma, což přináší veškeré výhody řádného členství. Pokud máte zájem, rádi vás přivítáme mezi členy. Můžete nás kontaktovat na: civinet@cdv.cz.

V našem letním vydání zpravodaje CIVINETu přinášíme reportáže z uplynulých akcí, které jsme pořádali, nebo jsme byli účastníky. Věříme, že pro vás byli přínosné a těšíme se, na dalších akcích, které aktuálně připravujeme na podzim. Přehled připravovaných akcí naleznete v tomto čísle.

Přejeme Vám poklidnou a bezpečnou jízdu, ať už si ji užíváte na dovolených nebo v ulicích našich měst.

Obr. 1: Ranní dopravní špička v Groningenu,
autor: Zbyněk Sperat

Váš sekretariát CIVINET

OBSAH

Str. 1. - Úvodní slovo

Str. 2. - **Téma čísla: Cyklodoprava ve městech**

Když je cyklistů příliš – reportáž o cyklodopravě v nizozemském Groninenu

Str. 3. - **Z událostí sítě CIVINET Česká a Slovenská republika**

Pozvánka na Konferenci na téma SUMP 2. generace, 12. 11. 2019, Praha

Výroční 5. česko-slovenská konference CIVINET

Str. 4. - Seminář CIVINET: Městská mobilita v kontextu

Str. 5. - **Z prostředí měst/informace pro města**

Konference v Milevsku spojená s workshopem

Informace a zajímavosti z dění v oblasti udržitelné mobility

Brno revitalizuje brownfieldy a myslí přitom na udržitelnou dopravu

Jak se stát členem CIVINETu

Str. 6. - **Kontakty**

Téma čísla: Cyklodoprava ve městech

Když je cyklistů příliš – reportáž o cyklodopravě v nizozemském Groningenu

Groningen je nizozemské město s necelými 200 tisíci obyvateli. Dalších cca 200 tisíc lidí denně do/z města dojíždí. Groningen je univerzitním městem, co ve své cyklostrategii prohlašuje, že „V Groningenu je ježdění na kole součástí DNA“.

Město mělo historicky velký podíl cyklistů, v dnešní době dosahuje podíl cest na kole cca 60 % ze všech cest. Podíl individuální automobilové dopravy je 36 %, veřejné dopravy představuje pouze 3 %. Do přehledu nejsou zahrnuty pěší cesty, které město neměří, a to proto, že chůze je součástí cest všemi ostatními dopravními způsoby a podíl samotných pěších cest je velmi malý. Podíl cyklodopravy je zde tedy jeden z nejvyšších z nizozemských měst. Na hlavních trasách spojujících centrum města s univerzitou jezdí denně 12 000 cyklistů v obou směrech, v některých křižovatkách toto číslo roste až na počet 35 000 průjezdů cyklistů během 24 hodin.

Obr. 2: Ranní dopravní špička, autor: Zbyněk Sperat

Groningen vykazuje některé zajímavé dopravní řešení, se kterými se jinde nesetkáme. Jedním z nich je signalizace na řízených křižovatkách, která dává zelené světlo všem cyklistům ze všech směrů naráz. Způsob chování a přednosti nejsou v legislativě podrobně ošetřeny, nicméně v praxi toto řešení funguje. Pokud jsou objemy cyklistů tak velké jako v Groningenu, je efektivnější pouštět cyklisty do křižovatek odděleně od automobilů, protože jinak by došlo ke snížení kapacity křižovatky např. tím, že by vpravo odbočující vozidla musela dát před vjezdem do křižovatky přednost přímo jedoucím cyklistům.

Obr. 3: Zelená pro cyklisty ze všech směrů naráz, autor: Zbyněk Sperat

Jízda na kole v tak hustém cyklistickém provozu je pro cizince nezvyklá, vyžaduje permanentní pozornost, ukazování při odbočování a udržování konstantní rychlosti jízdy zejména v křižovatkách. Obrovským problémem je parkování kol, centrum města je přeplněné koly a parkování kol je intenzívně regulováno.

Obr. 4: Parkování kol na hlavním náměstí zabírá mnoho prostoru. V postranních ulicích je často dopravním značením zakázáno parkování kol, autor: Zbyněk Sperat

Obr. 5: Kryté parkoviště před hlavním nádražím nabízí tisíce míst pro kola zdarma. Doba parkování je omezena na 12 dní, autor: Zbyněk Sperat

V Nizozemsku se téměř nepoužívají cyklistické přilby, a to ani u dětí. V roce 2017 byl počet obětí dopravních nehod v Nizozemsku vyšší u cyklistů než u řidičů a pasažérů osobních vozidel. Nehody mezi cyklisty navzájem tvoří významný podíl nehod. Telefonování a držení mobilu při jízdě na kole je jedna z hlavních příčin nehod cyklistů, od 1. 7. 2019 je držení mobilu za jízdy zakázáno.

- Zbyněk Sperat -

Z událostí sítě CIVINET Česká a Slovenská republika

Pozvánka na Konferenci na téma SUMP 2. generace, 12. 11. 2019, Praha

Konferenci pořádá Centrum dopravního výzkumu, v. v. i. společně s Ministerstvem dopravy ČR a sítí CIVINET Česká a Slovenská republika, termín konání akce je 12. 11. 2019 v prostorách Ministerstva dopravy v Praze.

Konference představí novou metodiku EU na tvorbu plánů městské mobility a vyhodnotí první vlnu plánů udržitelné městské mobility v ČR. Bližší program bude upřesněn, budeme Vás informovat.

Výroční 5. česko-slovenská konference CIVINET

V dubnu 2019 se v Bratislavě uskutečnila 5. výroční česko-slovenská konference CIVINET „Ohlédnutí se za první generací plánů udržitelné městské mobility“, které se zúčastnilo přes 40 zástupců českých a slovenských měst.

Konferenci zahájila úvodním slovem první náměstkyně primátora Bratislavy Tatiana Kratochvílová, primátor Olomouce (národní manažer sítě CIVINET Česká a Slovenská republika) Miroslav Žbánek a Zbyněk Sperat z Centra dopravního výzkumu, v. v. i. (sekretariát sítě CIVINET).

V úvodu konference v Bratislavě zazněl příspěvek na téma plánů udržitelné mobility na Slovensku a pohledu na ně z národní úrovně. Vladimír Tóth a Peter Rozsár z Ministerstva dopravy a výstavby Slovenské republiky prezentovali současný stav plánování udržitelné mobility na Slovensku, kdy realizace PUM probíhá především na krajské úrovni a zatím pouze čtyři města mají dokončený PUMM (Bratislava, Žilina, Košice, Prešov), a také na několika názorných příkladech ukázali úlohu PUMM a potřebnost koncepčního řešení dopravy.

Zahraniční host konference Michiel Modijefsky z nizozemské společnosti ECORYS navázal tématem monitoringu a evaluace PUMM a jejich optimalizace. Zazněla důležitost vytvoření plánu monitoringu a evaluace včetně vymezeného rozpočtu, bottom-up přístupu, měřitelnosti cílů, zaměření se na podstatné, omezení počtu indikátorů a cílů a v neposlední řadě dalšího prezentování a využívání výsledků procesu monitoringu a evaluace.

Obr. 6: Prezentace Dany Sitányiové z Žilinské univerzity v Žilině na konferenci, autor: Daniel Szabó

Na závěr prvního bloku hodnotil Michal Ulrich z Ministerstva dopravy ČR aktuální stav přípravy PUMM v českých městech a jejich nedostatky, kterými jsou především často chybějící prioritizace investic, nedostatečné zohlednění provozních nákladů, nedostatek

odborníků ve městech, kteří by se problematice PUMM věnovali, nízká míra zapojení obcí ze zázemí města či nízké propojení s dalšími politikami a strategickými dokumenty. Permanentní výzvou je potom udržení povědomí o schváleném PUMM mezi všemi klíčovými aktéry ve městě a jeho další využívání, k čemuž je ale důležitým předpokladem také provázanost PUMM s rozpočtem města.

Následující blok konference patřil městům a jejich zkušenostem s PUMM či konkrétními projekty. Dana Sitányiová z Žilinské univerzity v Žilině představila audit dopravní politiky Advance, který byl realizován ve městě Banská Bystrica v rámci předpřípravy PUMM. Jedná se o nástroj, který analyzuje silné a slabé stránky v procesu plánování mobility ve městě a poskytuje souhrn doporučení k jeho zlepšení a může tedy být použit jako základ pro vypracování zadání PUMM.

Hana Brůhová-Foltýnová vystoupila nejprve jako zástupkyně za město Litoměřice s příspěvkem o zkušenostech města s přípravou PUMM a následně také za Univerzitu Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem s prezentací projektu „Strategické nástroje na podporu rozhodování municipalit v oblasti udržitelné mobility“. Z pohledu města Litoměřice se jako zásadní jeví zapojit do PUMM klíčové osoby z řad politiků a pracovníků úřadu, získat jejich podporu a umět jim předávat výsledky ze studií a analýz v potřebné podobě a rozsahu. Zároveň je třeba efektivně zapojovat veřejnost a pravidelně provádět reflexi výstupů ze setkání s veřejností, tak aby bylo zřejmé, že jsou její názory brány vážně a dále se s nimi pracuje.

Za projekt UJEP „Strategické nástroje na podporu rozhodování municipalit v oblasti udržitelné mobility“ byly představeny jednak výsledky dotazníkového průzkumu mezi městy a jednak samotný projekt, trvající do roku 2021, jehož hlavními výstupy bude certifikovaná metodika pro plánování, monitoring a evaluaci nástrojů a opatření udržitelné městské mobility a softwarový nástroj přístupný přes webové rozhraní. V rámci programu konference dále představil Zbyněk Sperat Národní program na podporu SUMP v ČR, který je výstupem projektu CIVITAS PROSPERITY a bude realizován v letech 2019 – 2029. Strategickými cíli programu je princip plánování udržitelné mobility jako společného plánovacího nástroje, posílení významu udržitelných způsobů dopravy, dosažení kvality SUMP a jeho rozšíření mezi města a zajištění financování SUMP a jeho legislativní ukotvení.

Odpolední blok konference probíhal formou workshopu na téma „SUMP první generace, aneb co příště udělat jinak a lépe“. Zástupci měst v rámci něj spolupracovali v menších skupinách a v moderované diskuzi si vyměňovali své zkušenosti s plány první generace či s přípravou PUMM. Po skončení hlavní části konference proběhla valná hromada členských měst sítě CIVINET Česká a Slovenská republika.

První den akce jsme zakončili společnou večeří a doprovodným programem v podobě večerní komentované prohlídky příkladů řešení mobility a veřejného prostoru v Bratislavě. Následující den na konferenci navázala exkurze do Vídně, kterou jsme zahájili ve čtvrti Aspern Seestadt, jež je pokládána za laboratoř udržitelné mobility. Po komentované prohlídce čtvrti následovala prezentace Christopha Kirchbergera z TU Wien, koordinátora aspern.mobil LAB, který nám představil inovativní opatření realizovaná ve čtvrti, která vedou k eliminaci individuální automobilové dopravy. V odpolední části programu jsme se nejprve zúčastnili prezentace Gregora Stratil-Sauera z Vienna City Administration na téma Vídeňského

plánu mobility a naplňování jeho cíle snížení podílu automobilové dopravy a následně jsme exkurzi zakončili komentovanou prohlídkou známé obchodní třídy Mariahilferstraße.

Obr. 7, 8: Exkurze k Novému mostu SNP v Bratislavě,
autorka: Alena Klímová

Obr. 9: Exkurze ve čtvrti Aspern Seestadt ve Vídni,
autorka: Alena Klímová

- Alena Klímová -

Seminář CIVINET: Městská mobilita v kontextu

Síť měst CIVINET Česká a Slovenská republika uspořádala v polovině květně na Ministerstvu dopravy ČR v Praze seminář „Městská mobilita v kontextu - Základní informace o dopravě ve městě pro komunální politiky.“ Seminář byl určen především nové komunální politiky, kterým měl poskytnout základní informace o městské mobilitě, principech udržitelnosti, vývoji a současných trendech dopravního plánování a nabídnout jim tak možné argumenty do diskuzí o dopravních prioritách a výzvách v jejich městech. Hostem a hlavním řečníkem semináře byl Simone Bosetti, expert na dopravu a mobilitu v italské společnosti TRT TRASPORTI E TERRITORIO působící rovněž jako předseda koordinační skupiny platformy EU SUMP.

Simone Bosetti se v úvodní části semináře zaměřil na obecný kontext a principy udržitelné městské mobility, především na současný stav městské mobility v Evropě, politické agendě EU vzhledem k městské mobilitě a na přínosy a základní principy tvorby plánů udržitelné městské mobility. Následovala krátká diskuze na téma toho, jak postupovat při prosazování implementace PUMM v momentě, kdy je schválen a nad významem participativního přístupu.

Obr. 10: Prezentace Ministerstva dopravy ČR na semináři,
autorka: Alena Klímová

Důležitý vhled do problematiky PUMM v ČR poskytl Vít Sedmidubský z Ministerstva dopravy ČR a Jiří Vlček z Ministerstva pro místní rozvoj ČR, kteří prezentovali, jakou roli mají tato ministerstva v plánování městské mobility. Byly zmíněny některé problematické aspekty PUMM, například nastavení toho, jak velká města by měla mít PUMM zpracovaný (menší města řeší jiné problémy než větší), nastavení spolupráce měst s kraji při zpracování PUMM či význam řešení PUMM v širších souvislostech než pouze z dopravního hlediska (např. jeho provázání s územním plánováním).

V další části semináře představil Simon Bosetti spolu se Zbyňkem Speratem z Centra dopravního výzkumu inspirativní příklady konkrétních řešení ke zlepšení mobility ve městech. Těmi byla dopravní reorganizace Mariahilferstraße ve Vídni na novou pěší zónu a sdílený prostor a jí předcházející komunikace s veřejností, opatření vedoucí ke zklidňování dopravy a udržitelné mobilitě ve španělském městě Vitoria-Gasteiz a parkovací politika ve švýcarském Curychu. Následným tématem semináře byl význam zapojení veřejnosti do dopravního plánování a bariéry a nástroje úspěšné participace. Závěr dopolední části patřil panelové diskuzi. Diskutován byl například význam potřeby silného politického vedení k prosazení navrhovaných opatření i participativního přístupu a spolupráce s obyvateli města.

Vedle panelové diskuze přinesl zajímavé podněty a příklady toho, co města aktuálně řeší, rovněž závěrečný program semináře, kterým byl kulatý stůl se zúčastněnými městy a konzultace vybraných problémů těchto měst a principů jejich řešení.

Obr. 11: Diskuze u kulatého stolu nad dopravní problematikou
měst, autorka: Alena Klímová

- Alena Klímová -

Z prostředí měst/ informace pro města

Konference v Milevsku spojená s workshopem

Ve dnech 16. – 17. 10. 2019 proběhne konference chytrých měst a obcí v Milevsku, které bude předcházet workshop pořádaný síti

CIVINET Česká a Slovenská republika na téma Vyhodnocení 1. vlny plánů městské mobility v ČR.

Program konference naleznete zde : <https://www.zivemilevsko.cz/konference/>.

Informace a zajímavosti z dění v oblasti udržitelné mobility

Brno revitalizuje brownfieldy a myslí přitom na udržitelnou dopravu

V blízkosti centra města je v současnosti revitalizováno několik významných ploch, které dlouhodobě patřily mezi významné plochy brownfieldů. Plochy brownfieldů se vyznačují lokalizací v Posvitavské průmyslové zóně a náleží do kompaktní zástavby vnitřního města v blízkosti centra města. K těmto lokalitám patří Nová Zbrojovka, Chytrá Špitálka, Vlněna a Trnitá – čtvrť navazující na přesun brněnského železničního uzlu jižně od centra.

Příkladem může být lokalita „Chytrá Špitálka“, kde územní studie počítá s rozvojem cyklo dopravy nebo trasováním nové trolejbusové linky. Revitalizace počítá také s dostatkem kvalitních veřejných prostranství. Revitalizované rozvojové plochy mají jednu společnou charakteristiku - leží na rovinatém terénu v návaznosti na historické jádro města, což přináší velký potenciál pro udržitelné způsoby přepravy.

Obr. 12: Ilustrativní vizualizace čtvrti Špitálka z ateliéru Aulík Fišer architekti. Zdroj: Kancelář architekta města Brna

Jak se stát členem CIVINETu

Žádost o členství je podmíněna zasláním:

- vyplněné přihlášky,
- deklarace zájmu stát se členem CIVINET na hlavičkovém papíru subjektu žádajícího o členství,
- dalších dokladů prokazujících rozhodnutí a oprávněnost rozhodnutí příslušného orgánu žadatele stát se členem CIVINET (v případě obcí/měst výpis usnesení rady nebo zastupitelstva o pověření osoby zastupovat město/obci a výpis usnesení zastupitelstva o schválení podání žádosti o členství)

na sekretariát CIVINET (Sekretariát CIVINET, Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., Líšeňská 33a, 636 00 Brno) a elektronicky na e-mailovou adresu civinet@cdv.cz.

Rozlišujeme dva typy členství:

Řádné členství

s právem hlasování mohou získat místní samosprávné autority z České a Slovenské republiky, které mají zájem a jsou schopny se zapojit do Iniciativy CIVITAS.

Přidružené členství

je otevřeno asociacím, výzkumným centrům, univerzitám a dalším organizacím, které mají odborný zájem o udržitelnou městskou dopravu.

Kontakty

Sekretariát CIVINET Česká a Slovenská republika, z.s.

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.
Líšeňská 33a, 636 00 Brno
e-mail: civinet@cdv.cz

Kontaktní osoba v ČR:

Ing. Zbyněk Sperat, Ph.D., e-mail: civinet@cdv.cz

Kontaktní osoba na Slovensku:

doc. Ing. Dana Sitányiová, PhD., email: dana.sitanyiova@fstav.uniza.sk

Více informací o CIVINETu vč. přihlášky do CIVINETu a deklarace zájmu o členství jsou k dispozici na internetových stránkách <http://www.civinet.cz>.

O CIVINETu Česká a Slovenská republika, z.s.

Spolek CIVINET Česká a Slovenská republika, z. s., byl zapsán do spolkového rejstříku 15. listopadu 2014, IČO 03519996. Jedná se o síť měst a obcí se zájmem o udržitelnou mobilitu a inovativní řešení v dopravě. Jde o jednu z deseti sítí CIVINET, které působí na území EU.

O Zpravodaji CIVINETu Česká a Slovenská republika

Tento elektronický čtvrtletník slouží k informování všech zájemců o udržitelnou městskou mobilitu. Nabízí informace o vývoji v oblasti udržitelné mobility, o iniciativě CIVITAS a politikách Evropské komise. Příspěvky pochází od členů a sekretariátu CIVINET Česká a Slovenská republika a dalších evropských sítí CIVINET.

Redakce: Mgr. Alena Klímová
Mgr. Michal Bajgart
Ing. Zbyněk Sperat, PhD.
(Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.),

Sdělení

Názory zde prezentované jsou názory autorů a nemusí nutně odrážet pohledy Evropské komise.

Uzávěrka tohoto čísla: 31. 7. 2019